קשיא דר' אלעזר אדר' אלעזר תרי תנאי ואליבא דר"א ר' שבתי אמר חזקיה משום קטטה [א]ור"מ היא דאמר עדי חתימה כרתי ובדין הוא דאפי' תורף נמי לכתוב וזמנין דשמעה ליה לסופר דקא כתיב וסברה איהו קאמר ליה והוה לה קטטה בהדיה רב חסדא אמר אבימי משום תקנת עגונות אמרי לה ר"מ ואמרי לה ר"א אמרי לה ר"מ דאמר עדי חתימה כרתי ובדין הוא דאפי' תורף נמי לכתוב וזמנין דהוה ליה קטטה בהדה ורתח עלה וזריק ליה ניהלה ומעגן ומותיב לה אמרי לה [ב]ר"א דאמר עידי מסירה כרתי ובדין הוא דאפי' טופס נמי לא לכתוב וזמנין דבעי למיזל למדינת הים ולא אשכח ספרא ושביק לה [*] ואזיל ומעגן ומותיב לה: ומקום הזמן: קפסיק ותני לא שנא מן הנישואין ולא שנא מן האירוסין בשלמא מן הנישואין בין למ"ד [ג]משום בת אחותו איכא בין למ"ד משום פירי איכא אלא מן האירוסין בשלמא למ"ד משום בת אחותו איכא אלא למ"ד משום פירי ארוסה מי אית לה פירי אמר רב עמרם הא מילתא שמעית מיניה דעולא דאמר משום תקנת ולד ולא ידענא מאי ניהו כיון דשמעיתא להא דתניא [ד)א]האומר כתבו גט לארוסתי לכשאכנסנה אגרשנה אינו גט ואמר עולא מה טעם גזירה [ה]שמא יאמרו גיטה קודם לבנה ה"נ גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה א"ר זירא [*] אמר ר' אבא בר שילא אמר רב המנונא סבא אמר רב אדא בר אהבה אמר רב הלכה כר"א קרי רב עליה [ו]דר"א טובינא דחכימי ואפי' בשאר שטרות נמי והאמר רב פפי משמיה [ז]דרבא האי [ח]אשרתא דדייני דמיכתבה מקמי דליסהדי סהדי אחתימת ידייהו פסולה אלמא מיחזי כשיקרא ה"נ מיחזי כשיקרא וליתא מדרב נחמן דאמר רב נחמן אומר היה ר"מ אפילו מצאו [ט]באשפה חתמו ונתנו לה כשר ואפילו רבנן לא פליגי עליה דר"מ אלא בגיטי נשים דבעינן כתיבה לשמה אבל בשאר שטרות לא [י]דא"ר אסי א"ר יוחנן שטר [ב]שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שעבודו טעמא דנמחל שעבודו [ג]אבל משום שיקרא לא חיישינן:

מתני'

קשיא דר' אלעזר כו'. רישא אוקמת כר"א ומכשיר לכתוב טופסי גיטין וסיפא פליג ואמר חוץ מגיטי נשים: **משום קטטה.** מפני התקנה דקתני לאו אהיתרא דטופסי קאי אלא אצריך שיניח קאי מפני תקנת קטטה: **ור"מ היא.** דלא בעי כתיבה לשמה ולא צריך שיניח מקום הרי את מותרת אלא מקום השמות לבדן משום קטטה ומקום הזמן משום מוקדם: **דאפי' תורף.** עם השמות לכתוב דכי כתיב וכתב לה אחתימת עדים קאי שהיא עיקר כריתתו: **דקא כתיב.** ומזכיר שמו ושמה: **ורתח עלה.** וכי משכח לגט מזומן יהיב ליה ניהלה: **ומעגן ומותיב לה.** כשהיא מגורשת: **דאפי' טופס לא לכתוב.** גזירה משום תורף לאורייתא: **ל"ש מן האירוסין.** המגרש לארוסתו צריך לכתוב זמן כשר ולא מוקדם: **למ"ד משום פירי איכא.** שאם יכתוב זמן לגו ביום והוא יגרשנה לאחר זמן והיא טורפת מיום הכתיבה: **ארוסה מי אית לה פירי.** מי אית לה דין פירי הלא אינו אוכל פירות אלא משעת תנאי כתובה ואילך שהוא מתחייב בפרקונה כדאמרי' בנערה שנתפתתה (כתובות דף מז:): **משום תקנת ולד.** הצריכו להניח מקום זמן לגט ארוסה: **ולא הוה ידענא מאי היא.** דמאי ולד יש לארוסה: **כיון דשמעיתא להא דתניא כתבו גט לארוסתי.** עכשיו ולא אתננו לה עד לאחר שאכנסנה: **אינו גט.** דגט ישן הוא שמא תתעבר כשיכנסנה ויאמרו גיטה קודם לבנה שיהיו סבורים שנתנו לה ביום שנכתב: **הכא נמי.** במתני' משום הכי צריך להניח מקום זמן אף לטופס הארוסה שמא יכתוב זמן לגו ביום והוא לא יגרשנה עד לאחר נישואין ויאמרו בלא קידושין וכתובה נתעברה לאחר גירושין ופגם הוא למשפחה: **הלכתא כר' אלעזר.** שפוסל בטופסי גיטין גזירה משום תורף: **טובינא דחכימי.** מאושר שבחכמים: **ואפילו בשאר שטרות.** במאי דפליג ר' אלעזר אדר' יהודה ואכשר בטופסי שטרות אמר רב נמי הלכה כר"א בתמיה: **אשרתא.** קיום השטר שהעדים מעידין על כתב ידיהם בב"ד וב"ד כותבין בו במותב תלתא הוינא ואתו פלוני ופלוני ואסהידו אחתימות ידייהו ואשרנוהי וקיימנוהי כדחזי ומותבין: **מצאו באשפה.** ולא נכתב לשם אשה כלל אלמא לא חיישינן למיחזי כשקרא כיון דנחתם בעתו וזמנו: **בו.** ביום של חתימה: **ופרעו.** בו ביום: **אינו חוזר ולוה בו.** ואפי' ביום מלוה ראשונה לאחר פרעון דליכא למיחש למוקדם והכי מפרשינן לה בשנים אוחזין (ב"מ יז.): **שכבר נמחל שעבודו.** כשפרעו ובטל השטר ואין הקרקעות משועבדות שוב למלוה השניה שלא עליה נחתם שטר זה והויא לה מלוה על פה: **אבל לשיקרא.** אם היה נחתם על מלוה זו אע"פ שנכתב קודם הלואה כשר אם בו ביום נכתב:

מתני'

קא פסיק ותני כו'. הא דלא דייק לעיל בפרק ב' (דף יח.) גבי נכתב ביום ונחתם בלילה משום דהכא נמי לא דייק אלא משום דכיון דככר אשמועינן דמוקדם פסול ממילא ידעי' דצריך שיניח מקום הזמן אפילו לא הוי תני ליה דהכי נמי לא תנא צריך שיניח מקום הרי את מותרת לכל אדם: **לכשאכנסנה** אגרשנה אינו גט. פירש בקונטרס משום דהוי גט ישן וקשה דאינו גט משמע דאינו גט כלל ובגט ישן אם נתגרשה תינשא לכתחלה כדאמר לקמן בהזורק (דף עט:) ואומר ר"ת דבגט ישן ליכא אלא ייחוד בעלמא והכא דלכנסה גרע טפי דודאי איכא ביאה וא"ת דביבמות פ"ה (דף נג.) גרסינן אהך מילתא לכשאכנסנה אגרשנה הרי זה גט מפני שבידו לגרשה ולפי' הקונטרס ניחא דפי' שם דגט ישן מיהא הוי [*] ור"ת מפרש דהתם איירי כשכתב בו זמן הנתינה דלפי' גט ישן לא הוי והכא כשכתב זמן קודם נישואין: **הכא** נמי גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה. וא"ת מה קפידא הוא שיכתוב הסופר זמן והא ליכא למיחש שיבא לגרש בגט זה אחר נישואין שהרי עדים לא יחתמו לו דחזו שהוא מוקדם ואיכא למיחש בנישואין משום פירי ואומר ר"ת דכיון שרואין העדים שכתב בגט ארוסתי יחתמו אחר הנשואין כי יסברו דעודה ארוסה וא"ת כשיניח מקום הזמן נמי ויכתבו זמן ביום גרושין איכא למיחש שיאמרו גיטה קודם לבנה כיון שרואין שכתוב בגט ארוסתי וסבורין שלא ניסת לו מעולם וגם יפסידו הלקוחות פירות שמכר להם הבעל שלא כדין דיאמרו ארוסה היתה ואין לו פירות וי"ל דלקוחות לא יקנו פירות אם לא שידעו שנשואה היתה ויביאו עדים על כך וגם על בנה ידקדקו ויראו שנתעברה לפני הזמן הכתוב בגט ויתברר הדבר שניסת א"נ יש לדבר קול שניסאת אלא שאין זמן הנישואין ידוע כל כך וידעו דמה שכתוב בגט ארוסתי לפי שנכתב קודם נישואין אבל אם נכתב זמן של קודם נישואין יאמרו כל שעה דגיטה קודם לבנה אבל קשה דלמה לן טעמא דגיטה קודם לבנה כיון שהיא נשואה וכתוב בו זמן של אירוסין יפסל למ"ד משום פירי כמו גט שאין בו זמן כלל שאין שום הוכחה מתוך זמן הכתוב בגט זה: **הכא** נמי מיחזי כשיקרא. וא"ת ורב פפי מ"ש דנקט אשרתא טפי מכל שטרות ואומר ר"י דרבותא היא באשרתא אע"פ שיודעין שחתימת העדים אמת ומזומנים העדים לפניהם לקיימה: **וליתא** לדרב פפי. תימה למסיק דליתא ורב נמי לא סבר לה ובפרק ב' דכתובות (דף כא:) פריך מינה לרב גבי ג' שישבו לקיים את השטר ומגיה מתוך כך דברי רב אימא עד שלא כתבו כו' וי"ל דודאי איכא דרב ליתא והתם פריך ללישנא דקאמר משמיה דרב הונא ולא מסיים בה אמר רב ואית דלא גרים הכא לדרב פפי אלא וליתא ופי' וליתא לקושיא דבשטרות לא חיישינן למיחזי כשיקרא דאמר רב נחמן וכו' ודוקא באשרתא חיישי' למיחזי כשיקרא שהוא קיום השטר ובפ"ב דכתובות (דף כא:) דאיירי בקיום השטר פריך שפיר מינה ובפי' הכותב (שם פה.) דמייתי לה אפסק דין דרב ביבי קאמר נמי וליתא יש לפרש כמו הכא וליכא כולי האי מיחזי כשיקרא שכותבין שנשבעה כמו שפסקו לה ב"ד:

הא

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ג מהל' גירושין ה"ז טוש"ע אה"ע סי' קלג סעי' א]:

יז ב מיי' פי"ד מהלכות מלוה ולוה הלכה ז סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סימן מח סעיף א:

יח ג מיי' פ"ו מהלכות עדות הל' ח סמג עשין קמה טוש"ע ח"מ סימן מו סעיף כד [סי' ט סעיף ג]:

מוסף רש"י

משום בת אחותו. והיא אשתו ושמא תזנה תחתיו וחס עליה שלא תשרף וכותב לה גט בלא זמן ונותן לה וכשמעידין עליה בבית דין מוציאה גיטה ואומרת גרושה הייתי ופטורה באותה שעה (לעיל יז. ובעי"ז יבמות לא.). **משום פירות.** שמזמן הגט ואילך אם ימכור הבעל בפירות נכסי מלוג שלה תגבם ואם לא היה בו זמן יהיה מוכר והולך וכשתתבע לדין הויא ידה על התחתונה, שיאמר לה קודם גירושין מכרתי (לעיל יז.) דקסבר משעה שנתן עיניו בה לגרשה שוב אין לו לבעל פירות (יבמות לא:). **קרי רב עליה דר"א טובינא דחכימי.** מאושר שבחכמים, אשרי מתרגמינן טובאי, ר' אלעזר הוא ר' אלעזר בן שמוע ותלמידו של ר"ע היה כדאמרינן ביבמות נהגא על יבמתו (סב:) והיה העולם שמם עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנה להם, ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ור"ש ור' אלעזר בן שמוע (כתובות מ.). **אשרתא דדייני.** לשון חזק שמחזקין את השטר וכותבין אשרנוהי (כתובות כא:) כמו יישר כחך, קיום השטר שכותבין דיינין במותב תלתא הוינא ואתא פלוני ופלוני ואסהידו אחתימות ידייהו ואשרנוהי וקיימנוהי (שם פה. וגורס אשרתא דשטרי). **מקמי דליסהדי סהדי אחתימת ידייהו.** עד שלא העידו העדים על כתב ידם כתבו הדיינין במותב תלתא הוינא ונפיק שטרא דנן קדמנא ואסהידו פלוני ופלוני אחתימת ידייהו ואשרנוהי וקיימנוהי (שם כא:). **שטר שלוה בו ופרעו.** בו ביום, **אינו חוזר ולוה בו.** אפילו בו ביום ואע"ג דלאו מוקדם הוא שהרי ביום הלואה נכתב, שכבר נמחל שעבודו. משפרעו בטל השטר ומלאה מלוה השניה מלוה על פה ואינה גובה מן הלקוחות (כתובות פה.) משפרע מלוה ראשונה, ועל האחרונה לא נכתב והויא לה מלוה על פה וטורף לקוחות שלא כדין דאין מלוה על פה גובה מן הלקוחות (ב"מ יז.). **אבל משום שיקרא.** שלא נכתב על מלוה זו, לא חיישינן. אם לא שיש בדבר ביטול שטר גמור (כתובות פה:).

מסורת הש"ס

א) [לעיל כה: וש"נ], ב) [לעיל ט: וש"נ], ג) [לעיל יח.], ד) יבמות נג., ה) [לקמן עט:], ו) כתובות מ. כריתות יג., ז) כתובות כא: פה. [ועי' בטוש"ע ח"מ סימן מו סעיף כד ובסמ"ע ובש"ך], ח) [אשרתא לשון חיזוק כמו אשרו חמוץ כך כתב רש"י לקמן לג. ד"ה אשור], ט) כתובות פה. לעיל ג: כב., י) ב"מ יז. כתובות פה., כ) [וע"ע תוס' יבמות נג. ד"ה לכשאכנסנה ותוס' ב"ב קלה: ד"ה כל],

◆

גליון הש"ס

גמ' ואזיל ומעגן. עי' לקמן לג ע"א תד"ה ושמעה: שם א"ר אבא בר שילא. בסדר הדורות בהגהת הש"ס כתב דצ"ל רבה: תוס' ד"ה לכשאכנסנה וכו' ור"ת מפרש דהתם. עי' ב"ב דף קלה ע"ב תד"ה כל. קדושין דף סג ע"ב תד"ה רבי סבר:

◆

תוספות רי"ד

קשיא דר' אלעזר אדר' אלעזר. פי' ברישא תני דכותב תופסי גיטין ולא גזר תופס אטו תורף: תרי תנאי אליבא דר"א: ומקום הזמן. קפסיק ותני לא שנא מן הנישואין לא שנא מן האירוסין צריך שיכתוב זמן בגט. א"ר זירא אמר רבא בר שילא אמר רב המנונא סבא אמר רב אדא בר אהבה הלכתא כר"א פי' אמרי' עידי מסירה כרתי (והרב פי' הלכה כר"א דגזר תופס אטו תורף וצריך שיכתב כולו לשמה) קרו עליה דר"א טובינא דחכימא אמר רב פפא משמיה דרבא האי אשרתא דדייני דכתיבא מקמיה דליחוי שהדי חתמות ידייהו פסולה משום דמיחזי כשיקרא. וליתא לדרב פפא דאמר רב נחמן אומר היה ר"מ אפילו מצאו באשפה חתמו ונתנו לה כשר פי' דקסבר ר"מ עידי חתימה כרתי והאי וכתב לאו אכתיבת הגט קאי אלא אחתימתו. ואפילו רבנן דהיינו ר"א לא פליגי עליה דר"מ אלא בגיטי נשים דבעיא כתיבה לשמה אבל בשאר שטרות לא דא"ר אסי א"ר יוחנן שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו